

Katarzyna Hanisz

Polskie towarzystwa medyczne specjalistyczne i zawodowe oraz inne towarzystwa wspomagające rozwój nauk medycznych

Forum Bibliotek Medycznych 2/1 (3), 92-108

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Katarzyna Hanisz
Łódź – UM

**POLSKIE TOWARZYSTWA MEDYCZNE
SPECJALISTYCZNE I ZAWODOWE ORAZ INNE
TOWARZYSTWA WSPOMAGAJĄCE
ROZWÓJ NAUK MEDYCZNYCH**

Według ostatnio wydanego *Informatora Nauki Polskiej*, na terenie naszego kraju działa 387 różnego typu towarzystw naukowych. Spełniają one ważną rolę w rozwoju nauki i kultury oraz upowszechnianiu ich w społeczeństwie. Wśród nich znaczącą grupę w liczbie 106, tj. przeszło 27% stanowią towarzystwa medyczne, reprezentujące poszczególne kierunki naukowe w medycynie i różne specjalizacje zawodowe. Zrzeszają przeszło 130 tysięcy w większości w pełni zaangażowanych osób. Społeczny ruch naukowy w zakresie medycyny wzmacniają pokrewne towarzystwa, reprezentujące: nauki biologiczne, matematyczno - fizyczne, chemiczne oraz humanistyczne i społeczne. Wyrazem tego jest ich współpraca z towarzystwami medycznymi i inne formy zainteresowania problemami dawnej i współczesnej medycyny.

Wśród medycznych towarzystw naukowych zarejestrowanych w Polsce, blisko 23% zostało utworzonych przed drugą wojną światową. Niektóre z nich sięgają swoją genezą do XIX wieku. W okresie zaborów działały na ziemiach polskich, m.in.: warszawskie i regionalne towarzystwa lekarskie, Towarzystwo Chirurgów Polskich (r. zał. 1889), Warszawskie Towarzystwo Higieniczne (1898), Towarzystwo Internistów Ziemi Polskich (1906), Towarzystwo Okulistów Polskich (1911).

Regionalne towarzystwa lekarskie w latach niewoli narodowej żywo reagowały na potrzeby zdrowotne ludności. Ich uwaga koncentrowała się głównie na: walce z chorobami zakaźnymi i społecznymi, poprawie stanu sanitarnego miast, propagowaniu idei zakładania placówek lecznictwa otwartego i zamkniętego przez organizacje charytatywne, prowadzeniu akcji profilaktyczno-oświatowej oraz pogłębianiu wiedzy zawodowej lekarzy poprzez działalność naukowo-badawczą i publicystyczną. W Warszawie działalność towarzystwa lekarskiego datowała się od 1820 r., w Krakowie i Poznaniu od 1866 r., w Radomiu od 1871 r., w Płocku od 1872 r., w Lublinie od 1874 r., w Kaliszu od 1877 r., a w Łodzi od 1885 r. Tradycje Warszawskiego Towarzystwa Lekarskiego przejęło w 1951 roku Polskie Towarzystwo

Lekarskie, a niektóre z pozostałych towarzystw regionalnych, jak krakowskie i kaliskie, działają do chwili obecnej.

Ogromne zasługi w rozwiązywaniu problemów zdrowotno-społecznych wniosło Warszawskie Towarzystwo Higieniczne (WTH), zorganizowane przez wybitnego lekarza i higienistę Józefa Polaka w latach 80. XIX wieku, a oficjalnie działające dopiero od 1898 r. Największy był Oddział Łódzki WTH, założony w 1902 r. z inicjatywy Seweryna Sterlinga, Stanisława Serkowskiego i innych znanych łódzkich lekarzy-społeczników. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości zadania Warszawskiego Towarzystwa Higienicznego przejęło w 1932 r. Polskie Towarzystwo Higieniczne.

Istotną rolę w powstawaniu towarzystw naukowych, zrzeszających lekarzy jednej specjalności odgrywały zjazdy lekarzy i przyrodników. Towarzystwa lekarskie zaczynały bowiem swoją działalność, jako sekcje specjalistyczne zjazdów. I tak na przykład, za pierwsze towarzystwo specjalistyczne uznaje się Towarzystwo Chirurgów Polskich, przyjmując I Zjazd Chirurgów Polskich w 1889 roku za datę jego powstania.

W warunkach niepodległej Polski po 1918 roku towarzystwa medyczne, a zwłaszcza te o profilu zawodowym, prowadziły rozległą działalność mobilizując lekarzy do wspólnej pracy na rzecz zdrowia publicznego, zarówno w sensie teoretycznym, jak i aplikacyjnym. Ich członkowie brali udział w tworzeniu rodzimego modelu opieki zdrowotnej, polskiego prawodawstwa sanitarnego, ubezpieczeń społecznych i samorządów zawodowych. Wykazywali duże zaangażowanie w zwalczaniu zagrożeń epidemicznych, a zwłaszcza w leczeniu i profilaktyce gruźlicy i chorób wenerycznych.

Wraz z rozwojem nowych działów medycyny i wzrastającej dyferencjacji specjalistycznej w zawodach medycznych wzrastało zainteresowanie zakładaniem odrębnych towarzystw o węższym kierunku działania. Podstawę ich tworzenia stanowiły najczęściej specjalistyczne sekcje, działające wcześniej w ramach ogólnych towarzystw lekarskich. W okresie międzywojennym powstały m.in.: w 1920 r. – Polskie Towarzystwo Psychiatryczne, Polskie Towarzystwo Otorynolaryngologiczne, w 1922 r. – Polskie Towarzystwo Dermatologiczne, Polskie Towarzystwo Ginekologiczne. Niektóre z towarzystw medycznych nawiązywały do tradycji swojej działalności w okresie niewoli narodowej, jak np. Polskie Towarzystwo Higieniczne lub Polskie Towarzystwo Przeciwgruźlicze. Inne powstawały dopiero w latach 30., jak np. Polskie Towarzystwo Fizjologiczne (r. zał. 1936), Polskie Towarzystwo Medycyny Sportowej (1937), Polskie Towarzystwo Medycyny Sądowej i Kryminologii (1938). Według Teresy Ostrowskiej, do 1939 r. powstało ponad 70 tego typu stowarzyszeń.

Po 1945 roku dalszy postęp wiedzy medycznej i coraz większe różnicowanie się specjalizacji zawodowych sprzyjały zakładaniu kolejnych towarzystw naukowych. W pierwszych latach powojennych powstały: Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne (r.

zał. 1947), Polskie Towarzystwo Urologiczne i Polskie Towarzystwo Endokrynologiczne (1949) oraz Polskie Towarzystwo Hematologów i Transfuzjologów (1950). Korzystny trend rozwojowy w nauce polskiej został zahamowany w latach 50., co wiązało się ze zmienioną sytuacją polityczną w kraju. W tym czasie towarzystwa naukowe, w tym medyczne napotykały wiele przeszkód podczas wypełniania swoich statutowych zadań. Niełatwo było też założyć nowe stowarzyszenie, zwłaszcza o profilu społeczno-zdrowotnym. Mimo podejmowanych ze strony lekarzy prób wznowienia działalności przez Polskie Towarzystwo Higieniczne i Polskie Towarzystwo Medycyny Społecznej, wielokrotnie spotykano się z odmową władz administracyjnych. W wyniku usilnych starań, pierwsze z nich reaktywowano w 1957 r., a drugie dopiero w 1972 r. Zbyt późno udało się też utworzyć Polskie Towarzystwo Medycyny Pracy, które powstało w 1969 r., kiedy nastąpiła już recesja w różnych gałęziach przemysłu.

Jak podają Jolanta Sadowska i Alfred Lutrzykowski, w końcu lat 50. ubiegłego wieku działało w Polsce 28 medycznych towarzystw specjalistycznych i 2 stowarzyszenia współdziałające. Według *Informatora Nauki Polskiej*, do 2006 r. powołano do życia lub reaktywowano dalszych 76 towarzystw, z których aż 48, czyli 63% zaczęto rejestrować od drugiej połowy lat 70. poprzedniego wieku. Szczególnie dynamiczny ich rozwój nastąpił w latach 90. po przemianach i transformacji ustrojowej. W latach 1990-2006 powstało 35 nowych towarzystw.

Towarzystwa medyczne, działające obecnie w Polsce skupiają w swoich szeregach: lekarzy różnych specjalności, farmaceutów, lekarzy weterynarii, dyplomowane pielęgniarki, często biologów oraz inne osoby z wyższym wykształceniem o zainteresowaniach naukowych w zakresie tych gałęzi wiedzy medycznej lub kierunków klinicznych w medycynie, które są reprezentowane przez poszczególne gremia. Niektóre stowarzyszenia mają z założenia interdyscyplinarny charakter. Na przykład, wśród członków Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii znajdują się: lekarze, prawnicy, toksykolodzy, farmaceuci, chemicy, biolodzy, psycholodzy, psychiatrzy; a wśród członków Polskiego Towarzystwa Oświaty Zdrowotnej: lekarze, pielęgniarki, pedagodzy, biolodzy, socjolodzy, psycholodzy.

Zasady zakładania i funkcjonowania towarzystw naukowych, w tym medycznych precyzyjnie określa polskie ustawodawstwo. Członkowie lub komitet założycielski stowarzyszenia opracowują statut i wraz z odpowiednio uzasadnionym wnioskiem składają je w sądzie rejestracyjnym. Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność po uzyskaniu pozytywnego postanowienia sądu rejestracyjnego oraz wpisaniu do Krajowego Rejestru Sądowego. Nadzór nad działalnością stowarzyszenia sprawuje właściwy (ze względu na siedzibę) wojewoda. Statuty stowarzyszeń wytyczają ich cele i zakres działalności, określają władze, strukturę organizacyjną oraz źródła finansowania.

Większość z omawianych towarzystw obejmuje zasięgiem swojego działania obszar całego kraju, a ich siedziby mieszczą się przeważnie w ośrodkach akademickich,

w 2006 r. najwięcej było ich w Warszawie (40 siedzib), Łodzi (16), w Poznaniu i Krakowie (po 8). Organizują swoją pracę w oddziałach regionalnych. W 2006 r. największą ich liczbę posiadały: Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej (53 oddziały), Polskie Towarzystwo Lekarskie (41), Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem(28), Polskie Towarzystwo Pediatryczne (25); Polskie Towarzystwo Stomatologiczne (24). Tworzone są też koła terenowe, np. w 2003 r. w Polskim Towarzystwie Lekarskim działało 220 kół, w Polskim Towarzystwie Stomatologicznym – 9, a w Polskim Towarzystwie Neurochirurgów – 1. Niektóre z medycznych zrzeszeń mają charakter międzynarodowy, np. Polsko-Niemieckie Towarzystwo Radiologiczne oraz Polskie Towarzystwo Epileptologii, które prowadzi działalność na terenie państw należących do Międzynarodowej Ligi Przeciwpadaczkowej.

Zgodnie z przepisami prawa o stowarzyszeniach, najwyższą władzą towarzystwa jest walne zgromadzenie, które ma niczym nieskrępowane kompetencje. Władzę wykonawczą stanowi zarząd, w skład którego wchodzi: prezes, wiceprezes, sekretarz, skarbnik i członkowie zarządu. Nad prawidłowością działania zarządu i całego stowarzyszenia czuwa komisja rewizyjna. Często konstituowany jest też sąd koleżeński. Podobna struktura władz obowiązuje również poszczególne oddziały terenowe. Władze wykonawcze zarówno na szczeblu centralnym, jak i terenowym pochodzą z wyboru.

Oddziały i koła terenowe, na których towarzystwa medyczne opierają i rozwijają swoją działalność, wspierane są przez ogólnopolskie lub regionalne sekcje naukowe, a czasem też przez komitety i komisje problemowe. Dla przykładu, Polskie Towarzystwo Kardiologiczne do 2004 r. utworzyło 15 sekcji naukowych: Echokardiografii, Elektrokardiologii Nieinwazyjnej, Resuscytacji i Intensywnej Terapii, Rehabilitacji Kardiologicznej i Fizjologii Wysiłku, Kardiologii Dziecięcej, Kardiologii Inwazyjnej, Stymulacji Serca i Elektrofizjologii Klinicznej, „Klub 30”, Kardiologii Eksperymentalnej, „Choroby Serca u Kobiet”, Niewydolności Serca, Wad Serca oraz 11 komisji: Nagród, Planowania i Rozwoju, Nauki i Inicjatyw Klinicznych, Profilaktyki, Zagraniczna, Informatyki i Kardiologicznej Bazy Danych, ds. Kontaktów z Oddziałami, ds. Szkoleń i Specjalizacji, ds. Jakości Procedur Kardiologicznych, Grantów; a także Komitet Naukowy Kongresów. W ramach Polskiego Towarzystwa Lekarskiego działało w tym czasie 21 sekcji: Medycyny Komunikacyjnej, Chemioterapii, Spondylologii, Historyczna, Medycyny Psychosomatycznej, Młodych Lekarzy, Ekologiczna, Osteoporozy, Homeopatii, Homotoksykologii, Zastosowania Laserów i Pola Magnetycznego w Medycynie, Medycyny Estetycznej, Promocji Zdrowia, Lekarzy Mikrobiologów, Toksykologii Klinicznej, Medycyny Lotniczej, Fitoterapii, Lekarzy Wojskowych, Telemedycyny, Warunków Pracy Lekarzy, Edukacji Medycznej.

Wraz z rozwojem działalności oddziałów regionalnych, komisji problemowych i sekcji naukowych poszczególnych towarzystw medycznych zwiększa się też

liczba ich członków. Najwięcej osób zrzeszają towarzystwa ogólnomedyczne, np. w 2006 r. Polskie Towarzystwo Lekarskie skupiało ok. 22 tys. członków, Polskie Towarzystwo Stomatologiczne i Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne – po 7 tys. członków. Wśród towarzystw specjalistycznych czołowe miejsca pod tym względem zajmowały: Towarzystwo Internistów Polskich – 6 tys. członków, Polskie Towarzystwo Pediatryczne – 4,5 tys., Polskie Towarzystwo Ginekologiczne – ponad 4 tys. Natomiast najmniejszą liczbę członków miały stowarzyszenia regionalne, np. Lubelskie Towarzystwo Orologiczne zrzeszało 30 osób, Warszawskie Towarzystwo Lekarzy Medycyny Fizykalnej – 55 osób.

Osobom, które położyły wybitne zasługi w dziedzinie medycyny albo wyświadczyły szczególne usługi towarzystwu lub zawodowi nadawana jest godność członka honorowego towarzystwa. Wręczenie dyplomu ma charakter uroczysty, publiczny i odbywa się najczęściej podczas ważnych imprez naukowych, związanych z jego działalnością. Dla przykładu, do 2004 r. Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne nadało tytuł członka honorowego 77 wybitnym farmaceutom, w tym 19 zagranicznym i 58 polskim; Polskie Towarzystwo Reumatologiczne - 47 wybitnym reumatologom, w tym 18 zagranicznym i 29 polskim; Polskie Towarzystwo Informatyki Medycznej – 7 naukowcom, zasłużonym dla rozwoju informatyki medycznej i jej zastosowania. Warto też zaznaczyć, że członkiem honorowym Polskiego Lekarskiego Towarzystwa Radiologicznego była Maria Skłodowska-Curie.

Ustanawiane są też inne wyróżnienia. Między innymi Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne od 1970 r. nadaje swoim członkom medal im. Ignacego Łukasiewicza za wybitne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne lub społeczne w dziedzinie farmacji. Polskie Towarzystwo Nefrologii Dziecięcej od 2001 r. posiada medal honorowy, nadawany wybitnym nefrologom i innym osobom zasłużonym dla rozwoju nefrologii. Polskie Towarzystwo Nauk Żywnościowych ustanowiło nagrodę im. prof. Aleksandra Szczygła, która jest przyznawana za wyróżniające się prace naukowo-badawcze w tej dziedzinie, a Polskie Towarzystwo Psychiatryczne od 2004 r. przyznaje nagrodę im. Andrzeja Piotrowskiego za osiągnięcia w dziedzinie psychiatrii środowiskowej.

Kierunki pracy towarzystw medycznych określają statuty. Chociaż każde stowarzyszenie posługuje się własnym statutem, to nadrzędny cel ich działania jest wspólny i dotyczy: popierania rozwoju naukowej myśli medycznej, szerzenia zdobyczy współczesnej medycyny oraz podnoszenia poziomu naukowego i fachowego członków stowarzyszenia, a także innych nie zrzeszonych przedstawicieli zawodów medycznych. Jak wynika z przeprowadzonej analizy sprawozdań z działalności poszczególnych towarzystw medycznych oraz przeglądu ich osiągnięć, zasadniczymi formami realizacji wymienionych celów są:

- inicjowanie i organizowanie prac naukowo – badawczych przy współpracy innych placówek naukowych oraz prowadzenie własnych badań,
- systematyczne organizowanie posiedzeń naukowych,

- organizowanie lub współorganizowanie międzynarodowych, ogólnopolskich i regionalnych zjazdów, sympozjów, konferencji i innych spotkań naukowych,
 - współpraca ze stowarzyszeniami i instytucjami krajowymi i zagranicznymi o podobnym profilu działania,
 - organizowanie i udzielanie pomocy w zakresie doskonalenia zawodowego (prowadzenie wykładów, odczytów, seminariów, kursów podyplomowych itp.),
 - kształtowanie odpowiednich postaw społecznych i etycznych, krzewienie i rozwijanie zasad deontologii zawodowej i dbałość o ich przestrzeganie,
 - inicjowanie i prowadzenie działalności popularno – naukowej,
- a także:
- udział w organizowaniu opieki zdrowotnej, rozwiązywaniu jej problemów i doskonaleniu przepisów,
 - współdziałanie z władzami państwowymi, samorządowymi i związkowymi w sprawach socjalno-bytowych określonych grup pracowniczych,
 - podejmowanie innych działań zmierzających do realizacji celów towarzystwa.

Większość z towarzystw medycznych prowadzi działalność wydawniczą. Przeważnie nie jest ona zamknięta w strukturze organizacyjnej. Tylko nieliczne stowarzyszenia, jak Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne, posiadają wydzielone (samodzielnie bilansujące się) jednostki, zajmujące się wyłącznie działalnością edytorską. Pod auspicjami towarzystw ukazują się: monografie naukowe, podręczniki, poradniki metodyczne i materiały edukacyjne, pamiętniki zjazdowe i biuletyny. Poza wydawnictwami monograficznymi, seryjnymi i okolicznościowymi, wydawane są publikacje periodyczne. Niektóre stowarzyszenia mają bogaty dorobek w tej dziedzinie. Dla przykładu, Polskie Towarzystwo Lekarskie w 2004 r. publikowało 3 ogólnopolskie czasopisma: *Polski Mercuriusz Lekarski*, *Wiadomości Lekarskie* i *Przegląd Lekarski*. Od 1985 r. ukazuje się też *Kalendarz Lekarza Praktyka*. Poszczególne oddziały terenowe PTL opracowują własne pisma, a także materiały z organizowanych zjazdów, sympozjów i konferencji. Polskie Towarzystwo Alergologiczne wydawało również 3 tytuły: *Astma, alergologia, Immunologia* (kwartalnik), *International Review of Alergology and Clinical Immunology* (kwartalnik) i *Pneumonologia i Alergologia Polska* (dwumiesięcznik). Oferta wydawnicza Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego obejmuje do dzisiaj publikacje periodyczne: *Acta Poloniae Pharmaceutica*, *Farmacja Polska*, *Bromatologia* i *Chemia Toksykologiczna* oraz edycje książkowe, takie jak: *Farmakopea Polska*, *Urzędowy Wykaz Środków Farmaceutycznych*, a następnie *Urzędowy Wykaz Produktów Leczniczych* oraz *Polskie Prawo Farmaceutyczne*.

Od 1965 r. działalność polskich towarzystw medycznych jest wspierana i koordynowana przez Zrzeszenie Polskich Towarzystw Medycznych (ZPTM). Początkowo organizacja ta skupiła 41 członków (towarzystw), a w 2006 r. ich liczba wzrosła do 62. Ze względu na szeroki zakres oddziaływania tego gremium, warto przytoczyć w całości jego zadania. Zgodnie ze statutem z 2002 roku ZPTM ma na celu: „inspirowanie i aktywizowanie środowisk medycznych do czynnego udziału w rozwijaniu różnych form opieki medycznej i jej doskonaleniu, kształtowanie właściwej postawy społecznej i etyki zawodowej środowiska medycznego, współuczestniczenie w rozwoju i doskonaleniu opieki nad zdrowiem ludności oraz w ochronie i kształtowaniu środowiska człowieka, rozwijanie postępu naukowego i technicznego dla ochrony zdrowia i ochrony środowiska człowieka, udział w kształtowaniu kultury zdrowia społeczeństwa, popularyzację osiągnięć w zakresie ochrony zdrowia i nauk medycznych, inicjowanie nowych problemów, głównie o charakterze interdyscyplinarnym”. Realizacja wymienionych celów odbywa się poprzez:

- koordynację działań zrzeszonych towarzystw z pełnym poszanowaniem ich samodzielności,
- w reprezentację interesów ogółu towarzystw zrzeszonych w ZPTM wobec organów administracji państwowej, organizacji społecznych i samorządowych,
- współdziałanie z Ministerstwem Zdrowia, innymi resortami, Polską Akademią Nauk oraz innymi instytucjami i organizacjami,
- aktywizację środowisk medycznych w celu rozwijania postępu naukowego i technicznego dla ochrony zdrowia i ochrony środowiska człowieka,
- współdziałanie we wdrażaniu metod i osiągnięć naukowych dla praktyki medycznej oraz w doskonaleniu kwalifikacji pracowników medycznych,
- działania zmierzające do pełnego wykorzystania ich wiedzy i umiejętności w ochronie zdrowia,
- popieranie działalności wydawniczej i popularyzatorskiej w poszczególnych towarzystwach zrzeszonych w ZPTM,
- udzielanie pomocy i konsultacji towarzystwom medycznym przy organizowaniu konferencji, zjazdów oraz kongresów krajowych i międzynarodowych,
- reprezentację na forum międzynarodowym spraw związanych z działalnością statutową ZPTM,
- usprawnianie systemu informacji dla zrzeszonych towarzystw medycznych

ZPTM dąży do koordynowania wysiłków zrzeszonych towarzystw, stanowi forum wymiany poglądów, uzgadniania stanowisk oraz przedstawiania postulatów i potrzeb środowiska lekarskiego w zakresie działalności zawodowej, problemów kształcenia i zagadnień etyczno-deontologicznych.

Jednym z ważniejszych aspektów działalności ZPTM i pozostałych towarzystw medycznych jest nawiązywanie kontaktów i współpraca z krajowymi towarzystwami

naukowymi, funkcjonującymi w ramach odmiennych dyscyplin naukowych. Na przykład: Polskie Towarzystwo Neurologii Dziecięcej na stałe współpracuje z Polskim Towarzystwem Genetycznym, Polskim Towarzystwem Genetyki Człowieka i Polskim Towarzystwem Biochemicznym. Polskie Towarzystwo Medycyny Sądowej i Kryminologii utrzymuje kontakty naukowe z Polskim Towarzystwem Kryminalistycznym i Zrzeszeniem Prawników Polskich, a Polskie Towarzystwo Higieny Psychiczej z Polskim Towarzystwem Psychologicznym i Towarzystwem Przyjaciół Dzieci. Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne prowadzi prace badawcze wspólnie z Polskim Towarzystwem Botanicznym, Polskim Towarzystwem Przyrodników im. Kopernika, Polskim Towarzystwem Chemicznym i Polskim Towarzystwem Biochemicznym. Wymienione przykłady współpracy naukowej przyczyniają się do rozwoju polskiej myśli medycznej oraz pomnażania jej dorobku naukowego.

Bibliografia

B r z e z i ń s k i Tadeusz: Rozwój nauk medycznych i kształcenia lekarzy w Polsce w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Towarzystwa i czasopiśmiennictwo naukowe w okresie zaborów. W: Historia medycyny pod red. Tadeusza Brzezińskiego. Warszawa 2004 s. 456-458

F i j a ł e k Jan: Tradycje zdrowia publicznego w historii medycyny powszechnej i polskiej. Łódź 1998 s. 64-78

H a n i s z Katarzyna, **H a n i s z** Marek: Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne – Oddział w Łodzi oraz towarzystwa wspomagające rozwój nauk farmaceutycznych w latach 1945-1997. W: Opieka zdrowotna w Łodzi od roku 1945. Szkice – zbiór 3. Organizacje i instytucje wspomagające opiekę zdrowotną. Red. Jan Fijałek i Jerzy Supady. Łódź 1998 s. 62-80

I n f o r m a t o r Nauki Polskiej 2006. T. 3. Społeczny ruch naukowy s. 128-179

O s t r o w s k a Teresa: Początki ruchu naukowego w medycynie. Akademia, towarzystwa i czasopisma naukowe. W: Historia medycyny pod red. Tadeusza Brzezińskiego. Warszawa 1988 s. 251-269

P o l s k i e Towarzystwo Farmaceutyczne. Red. Jerzy Szewczyński i Hanna Plata. Warszawa 2007

S a d o w s k a Jolanta, **L u t r z y k o w s k i** Alfred: Udział specjalistycznych towarzystw lekarskich w kształtowaniu polskiej myśli medycznej. W: Opieka zdrowotna w Łodzi od roku 1945. Szkice – zbiór 3, op.cit. s. 44-61, zawiera bibliografię

S e y d a Bronisław: Dzieje medycyny w zarysie. Warszawa 1973 s. 505-506

S ł o w n i k polskich towarzystw naukowych. T. 1 Towarzystwa naukowe działające obecnie w Polsce. Red. nauk. Barbara Sordylowa. Warszawa 2004 s. 604-786

S t r o n y internetowe polskich towarzystw medycznych działających obecnie w Polsce

Naukowe towarzystwa medyczne działające w Polsce w latach 2006-2009 (wykaz uzupełniony i zaktualizowany według dostępnych danych)

<p>Kaliskie Towarzystwo Lekarskie 62-800 Kalisz, ul. Poznańska 79 tel: (0-62) 765-13-27 e-mail: ktl@gulip.pl http://www.ktl.gulip.pl</p>	<p>Lubelskie Towarzystwo Orologiczne 20-094 Lublin, ul. Lubartowska 58 tel: (0-81) 747-02-84 tel: (0-81) 747-02-89</p>
<p>Polska Unia Onkologii 02-781 Warszawa, ul. W. K. Roentgena 5 tel: (0-22) 643-47-10 e-mail: djasinska.puo@coi.waw.pl http://www.puo.pl</p>	<p>Polskie Lekarskie Towarzystwo Radiologiczne 00—576 Warszawa, ul. Marszałkowska 24 tel: (0-22) 628-52-19 http://www.polradiologia.org</p>
<p>Polskie Naukowe Towarzystwo Otyłości i Przemiany Materii 02-903 Warszawa, ul. Powsińska 61/63 tel: (0-22) 842-49-47</p>	<p>Polskie Towarzystwo Akupunktury 02-093 Warszawa, ul. Winnicka 10 tel: (0-22) 659-82-66 http://www.akupunktura.org</p>
<p>Polskie Towarzystwo Alergologiczne 92-213 Łódź, ul. Pomorska 251 tel: (0-42) 612-24-10 e-mail: pta@waw.poli.net http://www.pta.med.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Andrologiczne 91-425 Łódź, ul S. Sterlinga 3 20-081 Lublin, ul. S. Staszica 16 tel: (0-81) 532-46-19 e-mail: http://www.e-team.pl/pta</p>
<p>Polskie Towarzystwo Anestezjologii i Intensywnej Terapii 01-211 Warszawa, ul. M. Kasprzaka 17a tel: (0-61) 869-13-57 http://www.anestezjologia.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Angiologiczne 61-833 Poznań, ul. Szkolna 8/12 tel: (0-61) 858-56-36 e-mail: angio@angio.org.pl http://www.angio.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Badania Bólu 31-531 Kraków, ul. Śniadeckich 11 tel: (0-12) 421-08-85 e-mail http://www.ptbb.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Badań nad Histaminą 91-425 Łódź, ul. S. Sterlinga 5 tel: (0-42) 630-15-73 e-mail: wafogel@mazurek.man.lodz.pl http://www.polskie-towarzystwo-badan-nad-histamina.lodz.pl</p>

<p>Polskie Towarzystwo Badań nad Miażdżycą 70-111 Szczecin, ul. Powstańców Wielkopolskich 72 tel: (0-91) 466-14-90 do 91 e-mail: mmarusze@sci.pamszczecin.pl mariajas@sci.pam.szczecin.pl http://www.ptbnm.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Badań Układu Nerwowego 02-093 Warszawa, ul. L. Pasteura 3 tel: (0-22) 659-85-71 e-mail: k.turlejski@nencki.gov.pl http://www.ptbun.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Badań nad Otyłością 40-752 Katowice, ul. Medyków 18 tel: (0-32) 252-60-91 e-mail: bmarkiewicz@slam.katowice.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Balneologii, Bioklimatologii i Medycyny Fizycznej 87-720 Ciecchocinek, ul. Leśna 3 tel: (0-54) 283-39-15 e-mail: balneo@logonet.com.pl http://www.balneoklinika.republika.pl/ptbimf</p>
<p>Polskie Towarzystwo Badań nad Snem 00-735 Warszawa, ul. Stepińska 19/25 tel: (0-22) 841-05-05 http://www.dobrysen.org/wladze_towarzystwa.php</p>	<p>Polskie Towarzystwo Bioetyczne 31-044 Kraków, ul. Grodzka 52 tel: (0-12) 422-49-16 e-mail: bioet@iphils.uj.edu.pl http://www.ptb.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Biofeedbacku i Psychofizjologii Stosowanej 03-921 Warszawa, ul. Londyńska 2 tel: (0-22) 6715914 http://www.ptbps.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Chemii Medycznej 30-688 Kraków, ul. Medyczna 9 tel: (0-12) 657-04-88 e-mail: ptchm@ptchm.pl http://www.ptchm.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Chirurgii Onkologicznej 02-781 Warszawa, ul. Roentgena tel: (0-22) 643-93-75 e-mail: elcia@coi.waw.pl http://www.ptcho.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Chirurgii Jamy Ustnej i Chirurgii Szcękowo-Twarzowej 02-006 Warszawa, ul. Nowogrodzka 56 tel: (0-22) 502-12-42 e-mail: bok@ptchju.pl http://www.ptchju.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Chirurgii Plastycznej, Rekonstrukcyjnej i Estetycznej 90-153 Łódź, ul. S. Kopcińskiego 22 tel: (0-42) 677-67-41 e-mail: ptchprie@poczta.onet.pl http://www.ptchprie.republika.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Chirurgów Dziecięcych Łódź, ul. Rzgowska 281/289 Tel: (0-42) 271-21-36 e-mail: klinikachirdziec@poczta.onet.pl http://www.ptchd.prv.pl</p>

<p>Polskie Towarzystwo Chorób Płuc 40-752 Katowice, ul. Medyków 14 tel: 693-253-337 e-mail: biuroptchp@ptchp.org http://www.ptchp.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Dermatologiczne 50-368 Wrocław, ul. Chałubińskiego 1 tel: (071) 327-09-41 http://www.ptderm.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Diabetologiczne 41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 13/15 tel: (0-32) 271-25-17 e-mail: wgrzeszczak@sum.edu.pl http://www.cukrzyca.info.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Diagnostyki Laboratoryjnej 90-153 Łódź, ul. Kopcińskiego 22 tel: (0-42) 677-66-10 e-mail: paradowski@skwam.lodz.pl http://www.ptdl.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Endokrynologii 50-367 Wrocław, ul. L. Pasteura 4 tel: (0-71) 327-09-57 e-mail: ptendo@ptendo.org.pl http://www.ptendo.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Endokrynologów Dziecięcych 40-752 Katowice, ul. Medyków 16 tel: (0-32) 207-16-54 e-mail: endo_sk6@slam.katowice.pl http://www.pted.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych 51-149 Wrocław, ul. Koszarowa 5 tel: (0-71) 326-13-25 http://www.pteilchz.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Epileptologii 02-952 Warszawa, ul. Wiertnicza 122 tel: (0-22) 842-24-92 e-mail: office@epilepsy.org.pl http://www.epilepsy.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne 00-238 Warszawa, ul. Długa 16 tel: (0-22) 831-15-42 e-mail: zarzad@ptfarm.pl http://www.ptfarm.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Farmakologii Klinicznej i Terapii 61-707 Poznań, ul. K. Libelta 27 tel: (0-61) 665-95-50</p>
<p>Polskie Towarzystwo Farmakoeconomiczne 00-725 Warszawa, ul. Chełmska 30/34 tel: (0-22) 851-43-69 e-mail: paulm@il.waw.pl http://www.farmakoekonomika.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Farmakologiczne 01-163 Warszawa, ul. Kozielska 4 tel: (0-22) 826-21-16 e-mail: phawar@hotmail.com</p>
<p>Polskie Towarzystwo Fizjologiczne 31-531 Kraków, ul. Grzegórzecka 16 tel: (0-12) 421-10-06 http://www.ptf.ifzz.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Fizjoterapii 95-200 Pabianice, ul. Jana Pawła II 68 tel: (0-42) 225-38-25 e-mail: biuro@fizjoterapia.org.pl http://www.fizjoterapia.org.pl</p>

<p>Polskie Towarzystwo Ftyzjopneumologiczne 01-138 Warszawa, ul. Płocka 26 tel: (0-22) 431-21-47 http://www.nauka-polska.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Fizyki Medycznej 02-034 Warszawa, ul. Wawelska 15 e-mail: K.Zaremba@ire.pw.edu.pl http://www.ptfm.ire.pw.edu.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Flebologiczne 01-809 Warszawa, ul. Ceglowska 80 tel: (0-22) 569-02-85 e-mail: w.staszkievicz@interia.pl http://www.ptf.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Fonetyczne 61-874 Poznań, al. Niepodległości 4 e-mail: ptfon@ptfon.pl http://www.ptfon.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Gastroenterologii 50-326 Wrocław, ul. Ks. Poniatowskiego 2 tel: (0-71) 322-44-01 e-mail: rkempin@gastro.am.wroc.pl http://www.ptg.am.wroc.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Gemeliologiczne 71-252 Szczecin, ul. Unii Lubelskiej 1 tel: (0-91) 425-32-92 e-mail: ronin@sci.pam.szczecin.pl http://www.szczecin-expo.org/festiwal/?st=120</p>
<p>Polskie Towarzystwo Gerontologiczne 02-520 Warszawa, ul. Wiśniowa 41 tel: (0-22) 564-91-12 e-mail: trzeciwick@arabia.pl http://www.borgis.pl/ptg</p>	<p>Polskie Towarzystwo Ginekologiczne 60-535 Poznań, ul. Fabryczna 27 tel: (0-61) 841-92-65 e-mail: ptgzg@gpsk.am.poznan.pl http://www.gpsk.am.poznan.pl/ptg</p>
<p>Polskie Towarzystwo Ginekologii Onkologicznej 02-781 Warszawa, ul. W. Roentgena 5 tel: (0-22) 648-44-70</p>	<p>Polskie Towarzystwo Hematologii i Onkologii Dziecięcej 20-093 Lublin, ul. W. Chodźki 2 tel: (0-81) 718-55-02 e-mail: hemped@disk.lublin.pl http://www.ptohd.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Hematologów i Transfuzjologów 80-211 Gdańsk, ul. Dębniaki 7 tel: (0-58) 349-22-30 e-mail: klhem@alg.gda.pl http://www.pthit.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Higieniczne 00-324 Warszawa, ul. Karowa 31 tel: (0-22) 826-63-20 e-mail: kdraganski@pth.pl http://www.pth.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Histochemików Cytochemików 30-060 Kraków, ul. R. Ingardena 6 tel: (0-12) 633-63-77 wew. 401 e-mail: lkras@amg.gda.pl http://www.histochemia.org</p>	<p>Polskie Towarzystwo Higieny Psychiczej 03-729 Warszawa, ul. Targowa 59 m 16 tel: (0-22) 818-65-99 e-mail: pthp@tlen.pl http://www.pthp.org.pl</p>

<p>Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji 00-791 Warszawa, ul. Chocimska 22 tel: (0-22) 849-78-51</p>	<p>Polskie Towarzystwo Homeopatii Klinicznej 00-375 Warszawa, ul. Smolna 32 lok. 2 tel: (0-22) 827-87-32 e-mail: pocztapthk@gmail.com http://www.pthk.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Immunologii Doświadczalnej i Klinicznej 61-866 Poznań, ul. Garbary 15 tel: (0-61) 854-06-65</p>	<p>Polskie Towarzystwo Immunologiczne 02-106 Warszawa, ul. Pawińskiego 5 tel: (0-22) 608-64-05 http://www.gazetalekarska.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Informatyki Medycznej 93-008 Łódź, ul. Rzgowska 17A</p>	<p>Polskie Towarzystwo Kardiologiczne 00-193 Warszawa, ul. Stawki 3a/1 tel: (0-22) 887-18-56 e-mail: zarzad.glowny@ptkardio.pl http://www.ptkardio.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Kriomedyczne 51-629 Wrocław, ul. Rzeźbiarska 4 tel: (0-71) 348-16-25</p>	<p>Polskie Towarzystwo Lekarskie 00-478 Warszawa, Al. Ujazdowskie 24 tel: (0-22) 628-86-99 e-mail: ptl@interia.pl http://www.ptl.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Nuklearnej 03-242 Warszawa ul. Kondratowicza 8 tel: (0-22) 811-73-60 e-mail: ptmn@izotopy.com.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Magnezologiczne 02-093 Warszawa, ul. L. Pasteura 1 tel: (0-22) 822-02-11 e-mail: ptmag@ptmag.pl http://www.ptmag.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Paliatywnej 40-752 Katowice, ul. Medyków 12 e-mail: ptmp@medycynapaliatywna.org http://www.medycynapaliatywna.org</p>	<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Ogólnej i Rodzinnej 20-950 Lublin, ul. K. Jaczewskiego 2 tel: (0-81) 718-44-00 wew. 530 e-mail: iwoznica@galen.imw.lublin.pl http://www.infoveriti.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Perinatalnej 93-338 Łódź, ul. Rzgowska 281/289 tel: (0-42) 271-12-66 e-mail: adamm@free.med.pl http://www.ptmp.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Pracy 91-348 Łódź, ul. Św. Teresy 8 tel: (0-42) 631-45-84 e-mail: redakcja@imp.lodz.pl http://www.imp.lodz.pl/ptmp/ptmp</p>

<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Sportowej 90-647 Łódź, pl. gen. J. Hallera 1 tel: (0-42) 639-32-15 e-mail: sekretariat@ptms.org.pl http://www.ptms.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Sądowej i Kryminologii 60-781 Poznań, ul. H. Świąteczkiego 6 tel: (0-61) 866-211-58 e-mail ZMS@amp.edu.pl http://www.forensic-medicine.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Społecznej i Zdrowia Publicznego 20-093 Lublin, ul. W. Chodźki 1 tel: (0-81) 740-57-52 e-mail leszekwdowiak@wp.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Seksualnej 00-968 Warszawa, ul. Marymoncka 34 tel: (0-22) 687-10-97 http://www.ptms.com.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Medycyny Stanów Nagłych i Katastrof 90-153 Łódź, ul. Kopcińskiego 22 tel: (0-42) 678-37-48 e-mail: ptmsnik@wp.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Mikrochirurgii 50-417 Wrocław, ul. Traugutta 57/59</p>
<p>Polskie Towarzystwo Nadciśnienia Tętniczego 04 Warszawa, ul. Alpejska 42 tel: (0-22) 343-43-39 e-mail: ptnt@kard.pl http://www.nadcisnienietetnicze.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Nauk Żywnościowych 02-776 Warszawa, ul. Nowoursynowska 159c tel: (0-22) 593-71-23 e-mail senger@alpha.sggw.waw.pl http://www.republika.pl/ptnz</p>
<p>Polskie Towarzystwo Nauk o Zdrowiu 60-179 Poznań, ul. Smoluchowskiego 11 tel: (0-61) 655-92-50 e-mail: orgzorz@amp.edu.pl http://www.ump.edu.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Naukowe AIDS 01-201 Warszawa, ul. Wolska 37 tel: (0-22) 335-52-25 e-mail ahorban@zakazny.pl http://www.ptnaids.info</p>
<p>Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej 01-813 Warszawa, ul. Marymoncka 34 tel: (0-22) 834-37-84</p>	<p>Polskie Towarzystwo Neurologów Dziecięcych 04-736 Warszawa, al. Dzieci Polskich 20 tel: (0-22) 815-74-04 e-mail: jozwiak@czd.waw.pl http://www.ptnd.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Nefrologiczne 15-540 Białystok, ul. Żurawia 14 tel: (0-85) 740-94-58 e-mail: mysnich@poczta.onet.pl http://www.ptnefro.org</p>	<p>Polskie Towarzystwo Nefrologii Dziecięcej 04-730 Warszawa, al. Dzieci Polskich 20 tel: (0-22) 815-15-40 http://www.ptnfd.pl</p>

<p>Polskie Towarzystwo Neurochirurgów 41-200 Sosnowiec, pl. Medyków 1 tel: (0-32) 368-20-24 e-mail: sekr_nch@wss5.pl http://www.neurochirurgia.lublin.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Neurofizjologii Klinicznej 00-909 Warszawa, ul. Szaserów 128 tel: (0-22) 810-61-00 e-mail: ptnk@wim.mil.pl http://www.cskwam.mil.pl/ptnk</p>
<p>Polskie Towarzystwo Neurologiczne 40-752 Katowice, ul. Medyków 14 tel: (0-32) 252-50-04 e-mail: neurowp@slam.katowice.pl http://www.ptneuro.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Okulistyczne 03-709 Warszawa, ul. J. Sierakowskiego 13 tel: (0-22) 618-63-53 e-mail: pto@pto.com.pl http://www.pto.com.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Onkologiczne 31-115 Kraków, ul. Garncarska 11 tel: (0-12) 422-87-60 e-mail: awojcieczek@io.gliwice.pl http://www.pto.io.gliwice.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Onkologii Klinicznej 02-781 Warszawa, ul. W.K. Roentgena 5 tel: (0-22) 644-01-21 e-mail: meder@coi.waw.pl http://www.ptok.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Opieki Paliatywnej 87-800 Włocławek, ul. Wolność 44 tel: (0-54) 412-22-71 e-mail: ptop@q4.pl http://www.opiekapaliatywna.com.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Ortopedyczne i Traumatologiczne 05-400 Otwock, ul. Konarskiego 13 tel: (0-22) 779-54-18 e-mail: klin_ortop.a.grucy@wp.pl http://www.ptoitr.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Otolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi 90-153 Łódź, ul. Kopcińskiego 22 tel: (0-42) 678-57-85 e-mail: mkarlik@amp.edu.pl http://www.otolaryngologia.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej 00-324 Warszawa, ul. Karowa 31 tel: (0-22) 635-29-45 e-mail: biuro@ptoz.org.pl http://www.ptoz.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Patogenezy i Terapii Otyłości 50-367 Wrocław, il. Wybrzeże L. Pasteura 4 tel: (0-71) 320-96-03</p>	<p>Polskie Towarzystwo Patologów 71-252 Szczecin, ul. Unii Lubelskiej 1 tel: (0-91) 487-00-32 e-mail: polpat@ams.edu.pl http://www.pol-pat.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Psychoonkologiczne 80-211 Gdańsk, ul. Dębniaki 2 tel: (0-58) 349-15-73 e-mail: galuszko@amg.gda.pl http://www.ptpo.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Pediatryczne 01-211 Warszawa ul. M. Kasprzaka 11a tel: (0-22) 617-29-30 e-mail: sekretariat@ptp.edu.pl http://www.ptp.edu.pl</p>

<p>Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie 01-842 Warszawa, al. W. Reymonta 8/12 tel: (0-22) 663-63-45 e-mail: zgptpiel@wp.pl http://www.zgptpiel.waw.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Prawa Medycznego 31-123 Kraków, ul. Krupnicza 11A</p>
<p>Polskie Towarzystwo Psychiatryczne 02-957 Warszawa ul. J. Sobieskiego 9 tel: (0-22) 842-40-87 e-mail: ptp@psychiatria.org.pl http://www.psychiatria.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Ratownictwa Medycznego 75-257 Koszalin, ul. Bosmańska 37d e-mail: biuro@ratownictwo.info http://www.ratownictwo.info</p>
<p>Polskie Towarzystwo Radioterapii Onkologicznej 31-115 Kraków, ul. Garncarska 11 tel: (0-12) 423-10-31</p>	<p>Polskie Towarzystwo Reumatologiczne 02-637 Warszawa, ul. Spartańska 1 tel: (0-22) 844-42-42</p>
<p>Polskie Towarzystwo Rehabilitacji 05-510 Konstancin-Jeziorna, ul. Wierzejewskiego 12 tel: (0-22) 711-90-16 e-mail: ptreh@home.pl http://www.ptreh.home.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Szpitalnictwa 04-628 Warszawa, ul. Alpejska 42 tel: (0-22) 815-25-46</p>
<p>Polskie Towarzystwo Standardów Medycznych „Polstmed“ 02-005 Warszawa, ul. Lindleya 4 tel: (0-22) 502-15-13 e-mail: polstmed@polstmed.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Stomatologiczne 50-425 Wrocław, ul. Krakowska 26 tel: (0-71) 792-40-98 e-mail: paradont@stom.am.wroc.pl http://www.pts.net.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Toksykologiczne 91-348 Łódź, ul. Św. Teresy 8 tel: (0-42) 631-45-02 http://www.imp.lodz.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Transplantacyjne 02-006 Warszawa, ul. Nowogrodzka 59 tel: (0-22) 502-12-32 e-mail: ptt@transplant.pl http://www.p-t-t.org</p>
<p>Polskie Towarzystwo Traumatologii Sportowej 01-876 Warszawa, ul. Broniewskiego 89 tel: (0-22) 550-22-74 ptts@ptts.org.pl http://www.ptts.org.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Ultrasonograficzne 02-285 Warszawa, ul. L. Kondratowicza 8 tel: (0-22) 326-58-10 http://www.usgptu.waw.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Udaru Mózgu 85-094 Bydgoszcz, ul. M. Skłodowskiej Curie 9</p>	<p>Polskie Towarzystwo Urologiczne 02-574 Warszawa, ul. Łowicka 19 tel: (0-22) 845-69-19 e-mail: sekretariat@ptu.net.pl http://www.pturol.org.pl</p>

<p>Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem 00-629 Warszawa, ul. Oleandrów 4/10 tel: (0-22) 825-98-39 e-mail: tewuka@poczta.onet.pl http://www.twk.zgo.pl</p>	<p>Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii 00-020 Warszawa, ul. Chmielna 10a m 21 tel: (0-22) 828-26-73 e-mail: tznbiuro@wa.home.pl http://www.ptzn.org.pl</p>
<p>Polskie Towarzystwo Zdrowia Publicznego 91-348 Łódź, ul. Św. Teresy 8 (0-42) 631-48-42 e-mail: tarko@imp.lodz.pl http://www.imp.lodz.pl</p>	<p>Polsko-Niemieckie Towarzystwo Radiologiczne Sekcja Polska 31-115 Kraków, pl. W. Sikorskiego 2/8 tel: (0-12) 421-51-17</p>
<p>Stowarzyszenie Autorów Książek Medycznych 92-215 Łódź, ul. Mazowiecka 6/8 (0-42) 678-18-00</p>	<p>Polsko-Niemieckie Towarzystwo Zdrowia Psychicznego 31-115 Kraków, pl. W. Sikorskiego 2/8 tel: (0-12) 421-51-17 e-mail: mzcechni@cyf-kr.edu.pl http://www.p-ntzp.org</p>
<p>Stowarzyszenie na Rzecz Profilaktyki i Rehabilitacji Kardiologicznej 02-106 Warszawa, ul. Pawińskiego 5 tel:(0-22) 658-46-43</p>	<p>Stowarzyszenie Neuropatologów Polskich 02-106 Warszawa, ul. A. Pawińskiego 5 tel: (0-22) 608-65-60 e-mail: jszymas@ampat.amu.edu.pl http://www.snp.amu.edu.pl</p>
<p>Towarzystwo Chirurgów Polskich 00-235 Warszawa, ul. Nowowiniarska 1 m 28 tel: (0-22) 639-88-70 e-mail: tchp@amwam.edu.pl http://www.tchp.org.pl</p>	<p>Towarzystwo Internistów Polskich 40-635 Katowice, ul. Ziołowa 45/47 tel: (0-32) 359-82-90 e-mail: tip@mp.pl http://www.tip.org.pl</p>
<p>Towarzystwo Lekarskie Krakowskie 31-026 Kraków, ul. Radziwiłłowska 4 tel: (0-12) 422-75-47 e-mail: abysiek@wp.pl http://www.cm-uj.krakow.pl/tlk</p>	<p>Towarzystwo Terapii Monitorowanej 91-425 Łódź, ul. S. Sterlinga 1/3 tel: (0-42) 636-44-71 e-mail: ttm@ttm.org.pl http://www.ttm.org.pl</p>
<p>Warszawskie Towarzystwo Lekarzy Medycyny Fizykalnej 02-097 Warszawa, ul. S. Banacha 1a tel: (0-22) 318-62-98</p>	<p>Zrzeszenie Polskich Towarzystw Medycznych 00-324 Warszawa, ul. Karowa 1 tel: (0-22) 826-63-20</p>